

UN ZÂMBET AL LUI DUMNEZEU : MAICA ELISABETA
CARMELITANĂ LA NANCY, CHUNG KING, SAINT-RÉMY

Din Lorena în Burgundia, trecând prin China

În sărbătoarea Sfintei Fecioare a Muntelui Carmel, la 16 iulie 1926, o tânără intră la Carmelul Adormirii Maicii Domnului de la Nancy (Franța). Născută la 18 noiembrie 1903, la Remiremont, Maria este fiica mai mare a unei familii foarte creștine cu patru copii, trei fete și un băiat. Pentru că mama sa a murit prematur, ea joacă rolul stăpânei casei, fiind în același timp angajată în mișcarea noelistă. Cele trei surori se simt chemate la viața religioasă : Margareta (1905-1979) va deveni oblată benedictină, sănătatea ne permițându-i să fie călugăriță; Magdalena (1908-1990), romancieră sub pseudonimul Nane, va intra la mănăstirea Vizitațiunii din Nancy în 1944, în timp ce fratele lor mai mic Paul (1914-2004) se va logodi. De la familia pe care acesta o va întemeia cu Ioana în 1945, ele vor avea trei nepoți : Genoveva, Maria-Cristina și Ioan-Paul.

Fiica mai mare începe să urce Muntele Carmel între înaltele ziduri ale mănăstirii din Nancy, să scoată apă din fântână cu sfânta Tereza de Avila, să treacă pe scara secretă cu Ioan al Crucii, fără să bănuiască că căile Domnului o să o conducă departe. În 1926, Carmelul este în construcție, dar cu un an în urmă capele a fost deja dedicată Sfintei Tereza a Pruncului Isus. „Mica sa cale” – asceză din dragoste și pentru dragoste – este învățată de către postulante. Acolo ea intră în noviciat la 20 ianuarie 1927, sub numele de Maria-Elisabeta a Sfintei Treimi, face voturile temporale la 7 iunie 1928 în mâinile Maicii Eliseu¹, apoi trei ani mai târziu, voturile solemne în mâinile Maicii Saint-Paul. Primii săi ani de viață religioasă se desfășoară în timpul lucrărilor de construcție a noii clădiri a Carmelului a cărei inaugurare are loc la 16 iulie 1933.

Tânără profesă temporară, inima sa vibrează la apelul de ajutor al Mons. Jantzen, episcop de Chung King, pentru Carmelul chinezesc. Dar Carmelul din Nancy nu poate atunci decât să răspundă negativ. Totuși, apelul este reînnoit în 1933 și retransmis de Părintele Ludovic a Trinității (amiral de Argenlieu), pe atunci provincial al provinciei carmelitanilor din Paris. De aceea, la 4 octombrie, Maica Eliseu, la începutul unui nou priorat, deschide atunci porțile Carmelului din Nancy Sorei Maria Elisabeta și Sorei Cecilia pentru ca ele să-și continue pe pământul Chinei viața contemplativă. Este începutul unei

¹ Cf. [MAICA ELISABETA], *Révérènde Mère Élisée-de-Saint-Joseph 1867-1954*, Nancy, 1957.

călătorii de mai mult de o lună pe care sora Maria Elisabeta o relatează pentru buletinul parohial al unchiului său Paul, paroh la Saint-Michel-sur-Meurthe. Ajunse la Chung King, ele încep, cu curaj, să învețe chineza. Intrările în postulatură se succed rapid, la fel ca și decesele. După trei ani de la sosire, este Paștele Sorei Cecilia, atinsă de una din „febrele galbene”. Izbucnește, în 1937, războiul siro-japonez, bombardamentele sunt fără sfârșit. Apoi „Eliberarea comunistă” în 1949. Întreaga misiune se prăbușește : colegiu, spital, arhiepiscopie, parohii. În 1951 vine ziua expulzării².

În 1952, la chemarea Carmelului din Nancy care a ales-o prioră prin procură, Maica Maria Elisabeta revine la mănăstirea profesiei sale unde va fi prioră optsprezece ani. Dacă în anii 60 comunitatea este însuflețită de voalul alb a numeroase novice, în anii 70 ea este afectată de criza postconciliară. Mai multe surori cer secularizarea, exclaustrea sau un transfer la altă mănăstire. Prin acceptarea acestor cereri, fără nici o critică și cu un infinit respect pentru fiecare persoană, grija sa este de a ști dacă aceste surori sunt fericite, dacă cresc spiritual în noua lor situație și acest lucru este pentru ea o invitație de a crește în iubire :

*La Reims, Sora X se simte bine și crește spiritual (...). Sorei Y îi place la Metz (...). În ceea ce privește Sora Z, ea a primit un post de secretară (...). Este mai vioaie, dar se simte bine în afara clauzurii. Mister al căilor Domnului și al răspunsului oamenilor. Să iubim!*³

Iubire este cuvântul care revine neconținut în scrisorile, în sfaturile ei.

Sărăcie, austeritate, durere nu sunt bune ca atare, ci pentru că ele deschid în noi spații de iubire. Iubirea singură contează. Iubiți deci cu o mare iubire pe Dumnezeuul tuturor tandrețelor. Iubiți-l cu o iubire castă și puternică, cu o iubire de fecioară contemplativă. Privirea voastră să nu se îndrepte niciodată spre voi înșivă, ci să tindă mereu spre Dumnezeuul Infinit, apoi el să se întrupeze în toate marile și micile fapte ale zilelor voastre. Astfel, veți înainta vesele pe cărarea „nemicurilor”.⁴

Mărturia uneia din novicele sale ilustrează concretul acestei iubiri :

Ceea ce păstrez mai prețios printre toate comorile primite de la ea în timpul noviciatului, și din care trăiesc încă, sunt sfaturile sale foarte concrete pentru punerea în practică a carității fraterne :

- *Să eviți să judeci pe cineva după un act aparent vrednic de muștrare, căci în momentul când arunc o privire negativă și severă asupra surorii mele, Dumnezeu o vede deja pe cale de a se căi, o purifică, o apropie de El și mai mult iubirea decât oprobriul meu !*

- *Când propun ajutorul meu cuiva, în loc să fac ceea ce mi se pare interesant, trebuie să mă informez ca să știu ceea ce persoana dorește de la mine, felul în care dorește s-o ajut. Fără îndoială, nu este ceea ce mi-ar fi plăcut să fac! Mereu această atenție delicată față de celălalt, această uitare de sine pentru a-l servi cu adevărat pe celălalt.*

- *Când cineva a zis despre mine un cuvânt jignitor, să fac în așa fel încât să aibă impresia că nu am auzit ; să surâd la prima ocazie ca și cum n-aș fi jignită, să mă arăt veselă în așa fel încât să poate spune : « Uf ! Nu a remarcat », și să nu fie ea însăși întristată și tulburată de răul ce mi-a făcut !⁵*

Misiunea este parte integrantă din vocația carmelitei. În China, Maica Elisabeta descoperă urgența unității creștinilor în fața unei lumi budiste. Pliantele și broșurile abatelui Paul Cuturier sosesc regulat la Carmelul din Chung King. Săptămâna de rugăciune pentru Unitatea creștinilor

² Maica Elisabeta a relatat, într-un stil viu, toată această epopee chineză : *Du-te*, Ars Longa, Iași, 2002, 224 p.. Această carte este disponibilă la Schitul Sfânta Cruce 547575 Stânceni (MS).

³ Corespondența particulară din 1973.

⁴ Alocuțiunea pentru profesiunea temporară a Surorii Maria-Magdalena, Carmel din Nancy, octombrie 1956.

⁵ Mărturie a Surorii Maria a Trinității, în *Mikhtav*, nr. 15, Saint-Rémy, 1996, p. 30.

este făcută cu fervoare, ca o sărbătoare. Pe puntea pachebotului englez care o readuce în Franța în 1951, aproape singura catolică, ea discută în mod fratern, cu anglicani, salutiști, metodiști. Dincolo de dezbinări, ea simte forța unei rugăciuni comune.

În 1964, *Decretul despre ecumenism* al Conciliului Vatican II o confirmă în această cale. Acesta recomandă « să se apropie mai des de aceste bogății spirituale ale Părinților orientali, care îl înalță pe omul întreg la contemplarea misterelor divine. Este foarte important să cunoască, să venereze, să păstreze și să dezvolte atât de bogatul patrimoniu liturgic și spiritual al Orientalilor, pentru a menține fidel plinătatea Tradiției creștine și pentru a realiza împăcarea dintre creștinii orientali și occidentali »⁶. Pe de altă parte *Decretul privind reînnoirea vieții călugărești* cere călugărilor o continuă întoarcere la inspirația originară a Institutului lor.⁷

*În istoria Carmelului, Orient și Occident sunt strâns unite. Născut în peșterile palestinieni, „plămădit” timp de secole de către tradiția orientală, Carmelul a știut să unească în sfinții săi bogățiile Occidentului. Astfel, devenit „răspântie spirituală”, bazin în care două fluvii își amestecă apele, nu are el oare un rol de unificator ? (...) Rugându-ne în tradiția fraților noștri ortodocși, reîntorcându-ne la izvoarele noastre comune nu este oare deja regăsirea unei unități fundamentale între Orientul și Occidentul creștin ?*⁸.

Începând cu 1965, comunitatea din Nancy sensibilizată față de problema Unității acceptă eventuala fondare a unui Carmel de rit bizantin. Consultați în mod fratern, mai mulți eminentei ortodocși din Franța se arată favorabili proiectului și îl încurajează. O secție orientală este deschisă la Carmelul din Nancy.

În 1973, Maica Elisabeta⁹ părăsește din nou Carmelul din Nancy pentru a se alătura grupului oriental plecat la sfârșitul lui 1971 la Carmelul din Nogent-sur-Marne, unde apropierea de Paris ușurează formarea. Despărțirea este dureroasă pentru toate, ochii sunt împăienjeniți de lacrimi, dar ea vrea ca bucuria de a răspunde chemării Domnului să fie mai puternică și, îmbrățișându-și pentru ultima oară surorile, le cere să cânte una din cântările ei preferate : „Fecioară de lumină”.

Cele șase luni la Carmelul din Nogent sunt consacrate pregătirii fondării unui Carmel bizantin pentru Unitate, dar Maica Elisabeta este foarte atentă să fie prezentă și disponibilă pentru comunitatea care găzduiește grupul din Nancy. Intră în legătură cu noul episcop de Dijon, Mons. Albert Decourtray și la 11 mai 1974 se face mutarea cutiilor pregătite de câteva luni la Saint-Rémy, în Côte d’Or. Casa lui Edith Royer este pusă la dispoziția lor de urmașii ei și transferată în mănăstire cu hramul sfântului proroc Ilie. Timp de trei ani, ea conduce comunitatea, apoi cere să fie înlocuită de una mai tânără. Cea care a fost prioră douăzeci și cinci de ani este atunci un model de ascultare activă și plină de bucurie. Trebuie încă o lungă etapă de pregătire până la recunoașterea oficială *ad experimentum* pentru 5 ani în 1981, apoi aprobarea Carmelului în 1986, care devine atunci al patrulea Carmel bizantin, după cele din Sofia (Bulgaria), Harissa (Liban) și Sugarloaf (Pensilvania).

La 2 februarie 1980, o bucătică de sâmbure de piersică îi perforează intestinul. Are ocluzie care nu este recunoscută a atare decât după trei zile. Operația la intestinul necrozat la spitalul din Montbard trebuie să fie urmată de o a doua operație la Nancy. Situația este gravă. Ea primește atunci sacramentul bolnavilor și, împotriva oricărei așteptări, revine la Saint-Rémy pentru a cânta laudele pascale, așa cum dorea! Încă de trei ori (în 1984, 1994, 1996) mai primește sacramentul bolnavilor, sfârșitul vieții sale pe pământ părând iminent; dar de fiecare dată obține un har de

⁶ VATICAN II, *Unitatis redintegratio* 15.

⁷ VATICAN II, *Perfectae caritatis* 2.

⁸ Cf. « *Dirige-toi vers l’Orient* », în *Vives Flammes*, nr. 115, Venasque, 1978, p. 246.

⁹ Din respect față de tradiția orientală unde călugării poartă numai un nume, numele călugăresc al Mariei-Elisabeta a Trinității s-a simplificat în Elisabeta.

vindecare fizică pentru o prelungire a existenței sale, permițându-i să își termine misiunea pe pământ.

În 1994, proiectul unui schit în România ia formă. Maica Elisabeta este gata să se angajeze personal.

Bănuieți, Părinte, fericirea mea. Desigur, vor fi de făcut anumite detașări, dar vocația mea, cred, și Isus arată acest lucru, este de a trăi într-un mic Carmel mai degrabă sărac, într-o țară în care rugăciunea pentru Unitatea creștinilor trebuie să fie mai ferventă și poate mai grea între ierarhiile dezbinat (...). În așteptare, ajutați-mă să fiu mai fidelă, mai abandonată voinței divine, să mă cufund din ce în ce mai mult, cu Maria, în Inima lui Isus, Steaua strălucitoare a dimineții. „Îndumnezeirea va fi unirea noastră cu Trupul de slavă al lui Isus”. Atunci, pentru că această îndumnezeire începe aici jos în Lumina lină, în sânul sfintei Treimi, al Flăcării – Rugului și al Stelei – Focului veșnic, de unde țâșnesc veșnic Lumina și Căldura, binevoiiți să mă binecuvântați în Numele său, conțez atât de mult pe rugăciunea dumneavoastră de episcop!¹⁰

Plecare în China, plecare pentru a fonda Carmelul din Saint-Rémy, plecare în România ? Dorește acest lucru din toată inima, dar comunitatea sa nu acceptă, dată fiind starea ei de sănătate și condițiile grele ale fondării. Domnul o cheamă atunci la o altă plecare.

În chilia sa, la 15 iunie 1996, la ora 23.45, Maica Elisabeta își dă ultima suflare după șaptezeci de ani de Carmel. Fondatoarea mănăstirii bizantine de la Saint-Rémy intră în Lumina pe care a cântat-o întreaga sa viață : este ziua binecuvântării catedralei renovate de la Blaj la care participă priora sa. Mons. Daucourt, pe atunci episcop de Troyes și președinte al comisiei episcopale pentru Unitatea creștinilor, vine să prezideze funeraliile. Troparul pascal care îi place atât de mult însoțește înmormântarea sa în micul cimitir al Carmelului din Saint-Rémy : „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte viață dăruindu-le”.

ÎN FIECARE DIMINEAȚĂ ..., CUVÂNTUL MĂ TREZEȘTE CA SĂ ASCULT¹¹

Biblia este prima sa lectură, rumegarea psalmilor, hrana sa zilnică. Cu psaltirea deschisă în fața ei, ea împletește mătăniile pentru rugăciunea lui Isus. Prioră în China, ea se străduiește să comenteze în chineză Evanghelia, face apel la preoți chinezi sau europeni pentru a predica reculegeri comunității. Prioră la Carmelul din Nancy, veghează ca toate surorile să primească o solidă formație biblică prin conferințe săptămânale date de un bun exeget. Psalmii, Cântarea cântărilor, Evanghelia lui Ioan, epistolele Sfântului Pavel, Apocalipsa sunt astfel studiate în detaliu. Scrierile sale sunt presărate cu citate din Scriptură. Cuvântul locuiește în interiorul ei.

Cuvântul ! El cheamă la viața contemplativă și misionară. Iluminează această viață, o conduce, o fecundează așa cum l-a luminat și l-a păzit pe Israel. El cere ascultare « Shema Israel ». Zilnic el ne este dat în împărțășirea cu pâinea Vieții, cu Trupul înviat și glorificat al Cuvântului întrupat; el ne este dăruit prin textele Sfintei Scripturi și cele liturgice, transmis, comentat de Părinții purtători și mesageri ai Evangheliei¹².

¹⁰ Scrisoarea din 15 august 1994 către Mons. Daucourt.

¹¹ Es 50,40.

¹² Maica ELISABETA, *Du-te*, p. 56.

Lecturile sale sunt vaste. În China, cărțile Monseniorului Freppel au inițiat-o în patristică. La Carmelul din Nancy, ea deschide comunitatea către spiritualitatea orientală, formând o mică bibliotecă orientală, comentând la reuniunile comunitare *Vârstele vieții spirituale* de Paul Evdokimov, teolog ortodox. Unele lucrări sunt pentru ea cărți de căpătâi la care revine adesea. Textele publicate de Olivier Clément, Daniel-Ange vorbesc inimii ei... Ultimele sale cărți de lectură dau mărturie despre deschiderea sa de spirit. Alături de comentarii biblice, *Calea lui Buddha*, texte de Dostoievski, *Evanghelia lui Isaia* de Paul Claudel...

Dragostea sa pentru liturghie o face să guste în mod special *Poemul sfintei Liturghii* de Maurice Zundel și *Liturghia Izvorului* de Jean Corbon, venit să predice o reculegere comunitară.

Trebuie să rămânem la izvorul pe care ni-l deschide în fiecare dimineață Dumnezeuasca Liturghie, să răspundem la invitația cu care se termină : „Cu pace să ieșim” și să urmăm sfatul sfântului Serafim de Sarov : „Dobândește pacea interioară și mii în jurul tău vor afla mântuirea”¹³.

Cartea naturii îi vorbește mult. Din plimbările sale în căutarea afinelor printre brazii din munții Vosges natali, Maica Elisabeta păstrează un mare atașament pentru natură, pe care Domnul a îmbrăcat-o cu frumusețea sa.

*EU MĂ VOI VESELI'NTRU DOMNUL*¹⁴

Cei care nu au cunoscut-o și care văd fotografia sa făcută cu puțin înaintea morții, sunt frapați de cei doi ochi ai săi scânteind de lumină, pe care îi luminează un minunat surâs. Pentru cei care au cunoscut-o, acest surâs este « de neuitat, autentic, vesel, călduros, luminos »¹⁵.

Maica Elisabeta iubește mult lumina. Ea mărturisește :

Ca fetiță, îmi plăcea să arunc în jurul meu reflexul soarelui prins într-o oglindă. Cerul și pământul erau înstelăți de ea. O vedere nouă..., strălucire de frumusețe... Șireată, îmi plăcea să-i fac (pe alții) să caute de unde venea lumina. Mai târziu am citit : « Carmelitanul –carmelitana-trebuie să fie destul de mistuit de iubire sub puternica lentilă a contemplării pentru a aprinde la întâlnirea cu el inimile ființelor, fondul lucrurilor »¹⁶.

Spiritualitatea sa este în întregime de lumină și de bucurie. De aceea, îi este greu să înțeleagă plângerile lui Adam ale sfântului Siluan.¹⁷ Ea păstrează în inimă rugăciunea lui Isus „Doamne Isuse, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”. Încrezătoare în milostivirea Domnului, ea se vede fiul risipitor în brațele Tatălui său, mai degrabă decât cel care plânge departe de casa părintească. Fără îndoială, ea a ajuns la starea descrisă de Ioan Scărarul : „Frații mei, Dumnezeu n-are trebuință de lacrimile noastre și nici nu voiește ca omul să plângă din durerea inimii; ci mai mult să se veselească întru dragostea către El prin râsul sufletului”¹⁸.

Haina călugărului este oare umbra austeră

Ce-ascunde spre păstrare lumina baptismală

Precum un vâl de doliu bând lacrima amară ?

- Nu. Sub ea se țese o haină nuptială.¹⁹

¹³ 1987.

¹⁴ Ps 103,34.

¹⁵ Mărturie a medicului sau (*Mikhtav*, nr. 38, Saint-Rémy / Stânceni 2003, p. 21).

¹⁶ Maica ELISABETA, *Rugăciunea lui Isus : contemplativă, misionară și ecumenică*, în *Mikhtav*, nr. 15, Saint-Rémy, 1996, p. 16.

¹⁷ SILUAN ATHONITUL, *Între Iadul Deznădejzii și Iadul Smereniei*, Deisis, Sibiu, 1996, p. 158-163.

¹⁸ IOAN SCĂRARUL, *Scara Raiului*, 7, Timișoara, 1997, p. 251.

¹⁹ Poem al Maicii Elisabeta la aniversarea botezului unei surori (29/4/1976). Cf. IOAN SCĂRARUL, *op. cit.*, 7, p. 250 : « Cel ce s-a îmbrăcat pe sine cu fericitul și de bucurie dătătorul plâns ca și cu o frumoasă haină de nuntă, acesta a cunoscut care este râsul duhovnicesc al sufletului ».

Îi place să scoată și să copieze toate citatele din psalmi pe tema bucuriei. Când face cursuri novicelor chineze sau din Nancy, ea comentează *Cântarea spirituală și Flacăra vie* înainte de a prezenta *Urcarea Carmelului și Noaptea întunecată*, voind ca mai întâi să fie văzut scopul. Conștientă că este radical mântuită de Cristos, ea trăiește în bucuria mântuirii, cu privirea fixată asupra lui Dumnezeu, cu tristețea schimbată în bucurie²⁰.

Ea invită pe una din surorile sale aflată în dificultate să „păstreze bucuria Duhului Sfânt. Este bucuria lui Dumnezeu aflată dincolo de orice bucurie omenească. Deschide-te ei din ce în ce mai mult în iubire și speranță; ea te va păstra senină și curajoasă”²¹.

În cursul ultimilor săi ani, surditatea și greutatea de a vorbi nu întunecă bucuria profundă a Maicii Elisabeta care are nevoie să o exprime tuturor celor care se apropie de ea. Surâsul său larg și privirea plină de iubire țin locul infirmităților pentru a cânta „Lumină lină”. Conștientă de plecarea sa, își invită surorile la bucurie :

Nu fiți triste, fiți bucuroase de plecarea mea.

Ultimele sale cuvinte pecetluiesc mărturia întregii sale vieți :

Sunt ca într-o mare seară de veghe, adorm în lumină.

TREAZĂ ÎN CREDINȚĂ

Regula Carmelului prescrie vigilența potrivit sfatului din prima epistolă a lui Petru : „Fiți treji, privegheați” (1 Petru 5,8). Calitatea de prezență față de celălalt a Maicii Elisabeta este uimitoare. Chiar pe patul de spital, luptând între viață și moarte, o forță de prezență se degajă din trupul său epuizat, pentru că este permanent posedată de Duhul Sfânt. Când surditatea avansează, nu aude când batem la ușa ei; trebuie deci să intrăm fără ca ea să fie avertizată. O găsim totdeauna trează în credință, primitoare și disponibilă, pentru că este total unită Mariei în „Da”-ul său Iubirii infinite care se oferă, gata să fâșnească din izvor. Îi place să o invoce pe Născătoarea de Dumnezeu ca „Fecioară a primirii”. Adunarea euharistică era pentru ea „da-ul de primire de către Biserică a darului lui Dumnezeu”²².

Ceea ce Părinții orientali au numit „nepsis”, atitudinea unui suflet foarte treaz, prezent pentru el însuși și pentru Dumnezeu, sobru și vigilent, își găsește în ea o vie întrupare. Fără îndoială aceasta era o carismă, un har acordat de Domnul, dar și rodul continuei ei meditări a Bibliei, potrivit învățaturii sfântului Maxim Mărturisitorul (1662) : „Dacă meditezi neconținut în sobrietatea sufletului tău (...) vei putea să cunoști scopul Domnului și al apostolilor săi, să iubești oamenii și să-ți fie milă de cei care cad, și să ții astfel în șah prin iubire răutatea diavolilor”²³.

Un benedictin de la mănăstirea La-Pierre-qui-vire care a fost confesorul ei timp de cincisprezece ani mărturisește adunării venite să sărbătorească la Saint-Rémy centenarul nașterii ei, cât de mult a fost marcat de simplitatea evanghelică a Maicii Elisabeta : « Într-o zi, ea mi-a cerut să mă rog pentru ea pentru ca Spiritul Sfânt să vină mai profund în ea. Avea atunci în jur de optzeci de ani. S-a așezat foarte simplu în genunchi în fața mea, și, cu mâinile întinse, l-am rugat pe Domnul cu voce tare timp de două sau trei minute, cerându-i să trimită asupra ei Spiritul său. Când am terminat, după unul sau două minute de tăcere, ea mi-a spus foarte emoționată : O, Părinte, cât de bun este Dumnezeu! Vă mulțumesc mult. Dar nu aș fi putut să mai rezist încă câteva secunde, atât de tare apăsați asupra capului meu. I-am spus atunci : Maica Elisabeta, mâinile mele erau la cel puțin cincizeci de centimetri de capul dumneavoastră. Acest incident spiritual a rămas între noi, dar astăzi cred că pot să îl spun. Personal, eu nu am nici o contribuție,

²⁰ Cf. Ps 50,14 ; Ioan 16,20 ;

²¹ Corespondența particulară din 1973.

²² Meditație despre Euharistie scrisă în 1987.

²³ Cf. MAXIM MĂRTURISITORUL, *Cartea ascetică*, 16-18.

la aceasta, dar cred că, efectiv, Spiritul lui Isus, care este Forță divină, s-a lăsat atunci cu putere asupra cu totul simplei Maicii Elisabeta. Căci ea era însuflețită de Spiritul Domnului ei²⁴ ».

*CA TOȚI SĂ FIE UNA CA LUMEA SĂ CREADĂ !*²⁵

Maica Elisabeta se situează în activitatea ecumenică în calitate de carmelitană. Cuvintele Monseniorului Chabbert, arhiepiscop de Rabat, răsună profund în ea. Le copiază în unul din caietele sale de note pe care va avea plăcerea să le dea puțin înaintea morții sale persoanelor care îi sunt dragi, pentru a le da mesajul pe care ar vrea să li-l transmită. Scriindu-le, subliniază energic cuvintele care sunt fundamentale pentru ea sau le scrie cu litere mari de tipar, și ele devin ale sale :

*Nu ne gândim îndeajuns că Unitatea este un DAR al lui Dumnezeu și că trebuie să ne rugăm, să implorăm, să mijlocim pentru ca ea să ne fie dată. Este un strigăt spre Dumnezeu pe care ar trebui să-l facă fiecare Biserică, strigătul naufragiatului. Credem prea mult în eficacitatea eforturilor noastre omenești și nu îndeajuns în puterea Duhului lui Dumnezeu. Ar trebui ca un imens val de rugăciune să treacă prin tot poporul creștin pentru a chema de la Dumnezeu acest har. De-ar veni ziua în care nu vom mai putea să ne rugăm unii fără alții*²⁶.

Pasionată de Unitatea creștinilor, Maica Elisabeta nu poate înțelege cum pot fi despărțiți cei care invocă Numele lui Isus, Numele aceluia care i-a eliberat, mântuit, adunat din mijlocul păgânilor :

*Acest « cum » mă arde de mai bine de cincizeci de ani !... L-am găsit la fel de sfâșietor pe buzele Preasfințitului Meletios, într-o Vinere Mare, în catedrala greacă din Paris. Tocmai pusesse sfânta Evanghelie peste epitaful înflorit. L-am abordat pentru a-i vorbi despre unitatea creștinilor și prinzându-mi mâna în mâinile sale a oftat : « Cum putem noi să trăim despărțiți ? »*²⁷

Află cu entuziasm despre crearea comisiei teologice catolico-ortodoxă. Prima întâlnire de la Patmos-Rhodes în 1980 o dinamizează ! Urmărește de aproape lucrările ei, se miră de locul modest pe care presa îl acordă acesteia și ne mobilizează în rugăciune cu ocazia reunirilor ei. Câțiva din membrii ei (Jean Corbon, Emmanuel Lanne) sunt invitați să vină la Saint-Rémy pentru a le vorbi carmelitelor despre aceste întâlniri. Vizitele anuale făcute reciproc între scaunul din Roma și patriarhatul de Constantinopol, la 29 iunie, pentru sărbătoarea sfinților Petru și Pavel, și la 30 noiembrie pentru sărbătoarea sfântului Andrei, sunt susținute intens de mijlocirea ei.

*În ceasul Duhului Sfânt, „cum va vrea El”, în fața celor care cred și a celor care se îndoiesc, a celor care caută și cheamă, Unitatea creștinilor va străpunge norul și ... lumea va crede. Atunci Ierusalimul (Biserica nedivizată) „va putea să-și lase rochia de tristețe, va lua mantia de sărbătoare pentru că își va vedea copiii de la apus și de la răsărit adunați împreună la ordinul Sfântului, exuberanți, căci Dumnezeu și-a amintit”*²⁸.

Rugăciunea pentru Unitate nu este în primul rând mijlocire, ci comuniune cu misterul trinitar pe care îl poartă în numele primit la intrarea în noviciat „Maria-Elisabeta a Sfintei Treimi”. Această contemplație generează suferință în fața separării între creștini, căință în fața dezbinărilor care agită inimile, mulțumire pentru eforturile de apropiere ale oamenilor, dincolo de prejudecățile rasiale, naționale și profesionale, umilă și încrezătoare implorare pentru ca „toți să fie una”.

²⁴ Păr. Germain LEBLOND, Predicarea din 16 noiembrie 2003, în *Mikhtav*, nr. 38, Saint-Rémy / Stânceni 2003, p. 19.

²⁵ Ioan 17,21.

²⁶ *Le Lien*, 1978/4-5, p. 54.

²⁷ Maica ELISABETA, *Rugăciunea lui Isus : contemplativă, misionară și ecumenică*, în *Mikhtav*, nr. 15, Saint-Rémy, 1996, p. 18.

²⁸ Cf. « *Dirige-toi vers l'Orient* », în *Vives Flammes*, nr. 115, Venasque, 1978, p. 249 (Ba 5,5).

Carmelul nu poate fi profetic decât misionar în sensul mai ales de „martor”. Într-un loc sau altul, nu contează. Ceea ce contează este disponibilitatea în iubire. Da, aceasta ne cere multă fidelitate și metanoia continuă²⁹.

Rugăciunea Maicii Elisabeta este nu numai ecumenică, ci deschisă dialogului interreligios. Ea se interesează de religiile orientale cunoscute în China, ca și de descendenții lui Abraham, evrei și musulmani. Pentru poetul evreu din Marsilia, Emmanuel Eydoux, venit să facă o conferință la Saint-Rémy pentru sărbătoarea Sf. Ilie 1982, ea compune un lung poem care cântă faptul religios multiform și conchide :

*Speranță sigură, neclintită
Că într-o zi, împreună
Fii ai lui Abraham
Copii de toate rasele
Si de toate culorile
Vom putea,
Mesageri ai noii Unități,
Să strigăm tare apelul profetic :
“Ierusalime, privește spre Răsărit
Vezi bucuria care îți vine de la Dumnezeu.
Iată revin
Fiii pe care i-ai văzut plecând,
Revin laolaltă
De la răsăritul soarelui până la apus,
La porunca Sfântului
Plini de bucurie pentru slava lui Dumnezeu... »
« Căci Dumnezeu îl va conduce pe Israel în bucurie
la lumina slavei sale ».
Și acolo, nu mai există « iubire imposibilă »³⁰.*

« Viața Maicii Elisabeta este și va rămâne, așa cum o spunem la fiecare liturghie, un drum care a fost parcurs pentru slava lui Dumnezeu și mântuirea lumii »³¹. Ea ne lasă un mesaj luminos și vesel de credință, speranță și iubire.

de Maica Eliana (Stânceni)

---

²⁹Corespondența particulară din 1973.

³⁰ Maica ELISABETA, *Căi de rugăciune*, în *Mikhtav*, nr. 15, Saint-Rémy, 1996, p. 12.

³¹ Scrisoare de la Păr. Camilo Maccise, General al Ordinului Carmelitanilor desculți, Roma, 28 iunie 1996.